

Cefndir

Mae nifer yr ysgolion pob oed yng Nghymru yn cynyddu, a disgwylir y bydd mwy ohonynt yn agor yn yr ychydig flynyddoedd nesaf. Yn 2020-2021, parhaodd awdurdodau lleol i gynnig sefydlu ysgolion pob oed. Cyflwynodd pedwar awdurdod lleol gwahanol bedwar cynnig ar gyfer ymgynghori arnynt. Ym mis Ionawr 2020, roedd 22 o ysgolion pob oed yng Nghymru, felly byddai'r pedwar cynnig hyn yn gynydd o bron i 20% yn genedlaethol. (Mae'r adran ystadegau isod yn amlinellu nodweddion yr ysgolion pob oed newydd, a sut maen nhw'n cymharu â threfniadaeth flaenorol ysgolion yn yr ardal honno.)

Yn sgil nifer gynyddol y ceisiadau, sbardunwyd Llywodraeth Cymru i ofyn am astudiaeth i ba mor llwyddiannus yw ysgolion pob oed, a ph'un a yw safonau'n well mewn ysgol bob oed o gymharu ag ysgolion uwchradd a chynradd ar wahân. Ni fydd yr adroddiad hwn yn gallu gwerthuso safonau mewn ffordd ystyrllon gan mai dim ond ers ychydig o flynyddoedd y mae llawer o'r ysgolion hyn wedi cael eu sefydlu, ac oherwydd y pandemig, nid yw arolygwyr wedi gallu gwerthuso safonau'n ehangach. Hefyd, dim ond tua hanner yr ysgolion pob oed sydd wedi agor hyd yma y mae Estyn wedi'u harolygu.

Ymchwil

Mae ymchwil i ysgolion pob oed yn gyfyngedig, yn bennaf o ganlyniad i niferoedd cymharol isel yr ysgolion pob oed yng Nghymru ac mewn gwledydd eraill. Mae ymchwil a gyhoeddwyd yn ystod y 20 mlynedd ddiwethaf yn canolbwyntio'n bennaf ar botensial ysgolion pob oed. Mae hyn yn cynnwys eu potensial i wella addysgeg a gofal, manteision ar gyfer datblygu dysgu, a heriau posibl ar gyfer arweinyddiaeth.

Fe wnaeth llawer o awdurdodau lleol elwa ar Raglen Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21^{ain} Ganrif (Llywodraeth Cymru, 2019) i sefydlu ysgolion pob oed. Darparodd hyn fuddsoddiad seilwaith mawr mewn ysgolion a cholegau. O ganlyniad, mae llawer o ysgolion pob oed wedi eu lleoli naill ai mewn adeiladau newydd sbon neu safleoedd wedi'u hadnewyddu a safleoedd estynedig.

Yn 2018, mae'r papur ymchwil diweddaraf gan Reynolds *et al.* (2018) yn archwilio

effeithiau model pob oed yn rhyngwladol a sut gallai gymharu â model Cymru. Mae'r adroddiad wedi'i seilio ar ymweliadau â chwe ysgol bob oed yn ne, canolbarth a gogledd Cymru, a chyfweliadau lled-strwythuredig ag arweinwyr, staff addysgu a disgyblion. Mae'n cynnwys adolygiad llenyddiaeth o waith rhyngwladol ar ysgolion pob oed. Mae'r adroddiad yn dod i'r casgliad canlynol (Reynolds *et al.*, tud.11):

- Bod 'manteision datblygol model pob oed ar addysgeg, ac ymagwedd arloesol a synergyddol at addysgu a dysgu, yn caniatáu ar gyfer cyfuno elfennau mwyaf effeithiol strategaethau addysgu mewn gwahanol sectorau addysgol er budd deilliannau dysgu disgyblion'.
- Mae'n ymddangos bod model ysgol bob oed 'yn ysgogi datblygiad proffesiynol staff, yn cyfoethogi ac amrywio eu set sgiliau, ac yn ogystal â hyn, yn cynyddu eu cymhwysedd a'u hyder proffesiynol i greu'r amgylchedd dysgu gorau ar gyfer eu disgyblion'.
- 'Mae parhad yr addysg trwy gydol y cyfnodau allweddol o fewn yr un amgylchedd yn gallu caniatáu mwy o gydlyniant a gostyngiad yn y materion yn gysylltiedig â phontio, a allai, o ganlyniad, leihau straen disgyblion, gwella'u lles a rhoi cyfle gwell iddyn nhw gael deilliannau addysgol mwy ffafriol, ac ansawdd bywyd gwell yn y dyfodol.'

Yn Lloegr a'r Alban, mae ymchwil wedi canolbwyntio ar fudd model ysgol bob oed. Mae papur gan yr Adran Addysg a Sgiliau (2006) yn nodi manteision posibl ond heb unrhyw dystiolaeth i brofi cyflawni'r potensial hwnnw. Yn 2011, darparodd arolygiaeth Yr Alban ganllaw i ymestyn dysgu mewn ysgolion pob oed, a nododd mai'r cryfderau presennol yw'r canlynol (Arolygiaeth Addysg Ei Mawrhydi Yr Alban, 2011, tud.6):

- hinsawdd ac ethos, yn cynnwys ansawdd perthnasoedd
- partneriaethau â rhieni a'r gymuned leol
- bodloni anghenion pobl ifanc ag anghenion cymorth ychwanegol

Mewn adroddiad gan Swidenbank (2007) [ar heriau a chyfleoedd arwain a rheoli ysgol bob oed i'r Coleg Cenedlaethol ar gyfer arweinyddiaeth ysgol, amlygwyd cyfleoedd a heriau ar gyfer arweinyddiaeth mewn ysgolion pob oed. Roedd y cyfleoedd yn cynnwys \(Swidenbank, 2007, tud.6\):](#)

- bod yn rhan o rywbeth newydd a chyffrous
- cael y gallu i newid a datblygu fel arweinydd, sydd, yn ei dro, yn hyrwyddo arweinyddiaeth ddsbarthedig
- lleihau'r rhwystrau rhag dysgu ar draws y sectorau cynradd ac uwchradd
- gwella datblygiad personol a lles myfyrwyr, ac ennill dealltwriaeth well o'r gymuned
- cyflawni gwerth gwell am arian trwy arbedion maint

Dyma'r heriau a amlygwyd (Swidenbank, 2007, tud.11):

- newid y diwylliant a mynd i'r afael â chyd-destun a hanes yr ysgol
- newid amgyffrediad a chodi ymwybyddiaeth am beth mae'n ei olygu i fod yn athro ysgol gynradd neu uwchradd
- pwysau o ran amser a chyfleusterau

Astudiaethau ar raddfa fach yn unig oedd ymchwil ryngwladol yn Jamaica (Prosiect Ysgolion Pob Oed Jamaica, 2003) a'r Ffindir (Wilborg, 2004), a gwnaethant gyffredinoliadau am y system yn eu gwledydd eu hunain.

Ffeithiau a ffigurau

Dros y pedair blynedd ddiwethaf, mae nifer yr ysgolion pob oed yng Nghymru wedi codi o 10 ysgol yn 2017 i 23 ysgol erbyn mis Medi 2021. Yn sgil hyn, mae nifer y disgyblion sy'n cael eu haddysgu mewn ysgolion pob oed wedi mwy na dyblu.

Fel arfer, caiff ysgolion pob oed eu ffurfio o gyfuno ysgol(ion) uwchradd ac ysgol gynradd / ysgolion cynradd. Mae tair ysgol bob oed wedi esblygu o un ysgol gychwynnol, sef Ysgol Santes Ffraid, Ysgol Caer Elen ac Ysgol Llanhari. Gan eu bod nhw mor newydd, nid oes unrhyw ysgol bob oed yng Nghymru sydd wedi addysgu disgyblion trwy gydol cyfnod eu haddysg statudol (heblaw Santes Ffraid a oedd yn ysgol annibynnol cyn newid ei statws).

I egluro'r cymhlethdod ac amrywiant ymhellach mewn ysgolion pob oed yng Nghymru, mae canrannau disgyblion sy'n trosglwyddo i Flwyddyn 7 o Flwyddyn 6 yn amrywio o 80% i lawr i 6%. Gallwch chi weld mwy o fanylion yn Atodiad 3.

Deilliannau arolygu

Mae deilliannau arolygu er 2017 yn dangos darlun amrywiol ar draws yr ysgolion. O'r wyth ysgol a arolygwyd o dan y trefniadau newydd a gyflwynwyd yn 2017, barnwyd bod pedair ysgol yn dda neu'n well ar gyfer pob un o'r meysydd arolygu, neu'r rhan fwyaf ohonynt. Roedd angen gweithgarwch dilynol ar bedair ysgol, a rhoddwyd dwy o'r ysgolion hyn yn y categori adolygu gan Estyn. Roedd angen gwelliant sylweddol ar y ddwy ysgol arall.

Y maes arolygu cryfaf yw lles ac agweddau at ddysgu, tra bod darpariaeth ar gyfer gofal, cymorth ac arweiniad yn gryf hefyd. Safonau yw'r gwannaf o'r meysydd arolygu, sy'n adlewyrchu'r diffygion mewn addysgu ac arweinyddiaeth bron ym mhob achos.